

Obsah

Seznam obrázků	9
Seznam tabulek	10
Značky a symboly v učebním textu	11
Úvod	12
1. KAPITOLA: POLITIKA A POLITOLOGIE	15
1.1 Co je politika?	16
1.1.1 Politika jako umění vládnout	17
1.1.2 Politika jako věci veřejné	17
1.1.3 Politika jako kompromis a konsens	18
1.1.4 Politika jako moc a rozdělování zdrojů	18
1.2 Co je politologie?	18
1.2.1 Platón a Aristoteles	18
1.2.2 Machiavelli	19
1.2.3 Společenská smlouva	19
1.2.4 Právo a politologie	19
1.2.5 Politologie jako věda	20
1.3 Některé základní politologické pojmy	20
1.3.1 Moc	20
1.3.2 Autorita	21
1.3.3 Legalita a legitimita	22
2. KAPITOLA: POLITICKÉ IDEOLOGIE	27
2.1 Co jsou to politické ideologie?	28
2.2 Klasické politické ideologie – tzv. ideologický trojúhelník	29
2.2.1 Liberalismus	29
2.2.2 Konzervatismus	30
2.2.3 Socialismus	31
2.2.4 Ideologický trojúhelník	32
2.3 Jiné směry	33
2.3.1 Nacionalismus	33
2.3.2 Environmentalismus	34
2.3.3 Feminismus	34
2.4 Politická levice a pravice	35
3. KAPITOLA: DEMOKRACIE A NE-DEMOKRACIE	39
3.1 Formy vlády	40
3.2 Demokracie	41
3.2.1 Přímá demokracie	42
3.2.2 Nepřímá demokracie	42

3.3	Ne-demokratické (autokratické) formy vlády	43
3.3.1	Totalitarismus	43
3.3.2	Autoritářské režimy	44
3.3.3	Hybridní režimy	44
4.	KAPITOLA: POLITICKÉ STRANY A JINÍ POLITIČTÍ AKTÉŘI	49
4.1	Političtí aktéři	50
4.2	Politické strany	50
4.2.1	Vývojově-organizační typologie politických stran	50
4.2.2	Ideově-programová typologie politických stran	52
4.2.3	Členění politických stran podle velikosti	52
4.2.4	Cleavages – konfliktní linie ve společnosti jako důvod vzniku stran	53
4.2.5	Funkce politických stran	54
4.3	Stranické systémy	55
4.4	Zájmové skupiny	56
4.5	Střet zájmů	56
5.	kapitola	
	Volby a volební systémy	61
5.1	Volby v demokracii	62
5.2	Volební systémy	62
5.2.1	Většinové volební systémy	63
5.2.2	Proporční volební systém	64
5.2.3	Smíšené volební systémy	65
5.3	Volební systémy a stranické systémy	66
5.4	Volební systém a politický systém	66
6.	KAPITOLA: STÁT, POLITICKÉ INSTITUCE A POLITICKÉ REŽIMY	71
6.1	Stát	72
6.1.1	Státní území	72
6.1.2	Státní národ (lid)	73
6.1.3	Státní moc	73
6.2	Typologie struktur státu	74
6.2.1	Unitární stát	74
6.2.2	Federace	74
6.2.3	Konfederace	74
6.2.4	Seskupení států	74
6.3	Státní orgány – politické instituce	75
6.3.1	Dělba moci	75
6.3.2	Parlament	75
6.3.3	Hlava státu a vláda	75
6.3.4	Soudnictví	76
6.4	Politické režimy	76
6.4.1	Parlamentní režim	76
6.4.2	Prezidentský režim	77
6.4.3	Poloprezidentský režim	77

7. KAPITOLA: PRÁVNÍ RÁMEC POLITICKÉHO SYSTÉMU V ČR	81
7.1 Právní řád	82
7.1.1 Právní kultury	82
7.1.2 Právo a mimoprávní normativní systémy	83
7.1.3 Prameny práva	84
7.2 Ústavní pořádek České republiky	85
7.2.1 Ústava České republiky jako základní zákon	86
7.2.2 Zákonodárná moc	87
7.2.3 Moc výkonná	91
7.2.4 Soudní moc	95
7.3 Politické strany v ČR	97
8. KAPITOLA: OCHRANA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD V ČR	101
8.1 Listina základních práv a svobod	102
8.2 Jednotlivé okruhy základních práv	103
8.2.1 Svoboda	103
8.2.2 Právo na život	103
8.2.3 Státní moc	104
8.2.4 Ochrana osobnosti	104
8.2.5 Rovnost	104
8.2.6 Zákaz diskriminace	104
8.2.7 Další základní práva	105
8.2.8 Hospodářská, sociální a kulturní práva	107
8.2.9 Politická práva	109
8.2.10 Právo na soudní ochranu	110
9. KAPITOLA: ZÁKLADY MEZINÁRODNÍHO PRÁVA	115
9.1 Pojem a specifika mezinárodního práva	116
9.2 Prameny mezinárodního práva	116
9.2.1 Mezinárodní smlouvy	117
9.2.2 Mezinárodní obyčej	119
9.3 Vztah mezi mezinárodním a vnitrostátním právem	119
9.4 Subjekty mezinárodního práva	120
9.4.1 Suverénní státy	120
9.4.2 Mezinárodní organizace	120
9.4.3 Specifické entity	120
9.4.4 Jednotlivci – fyzické osoby	120
10. KAPITOLA: MEZINÁRODNÍ VZTAHY A MEZINÁRODNÍ INSTITUCE	125
10.1 Mezinárodní vztahy jako vědní obor	126
10.2 Mezinárodní instituce	127
10.2.1 Organizace spojených národů (OSN)	127
10.2.2 Rada Evropy	129
10.2.3 Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD)	131
10.2.4 Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO/OTAN)	132
10.2.5 Organizace islámské spolupráce	135

11. KAPITOLA: EVROPSKÁ UNIE	141
11.1 Charakteristika Evropské unie	142
11.2 Prameny práva Evropské unie	142
11.2.1 Primární právo EU	142
11.2.2 Sekundární právo EU	142
11.3 Evropská integrace	143
11.4 Členství v Evropské unii	144
11.4.1 Vstup do Evropské unie	144
11.4.2 Vystoupení z Evropské unie	145
11.4.3 Vstup České republiky do Evropské unie	145
11.5 Symboly EU	146
11.6 Základní instituce Evropské unie	146
11.6.1 Evropský parlament	146
11.6.2 Evropská rada a Rada EU	147
11.6.3 Evropská komise	148
11.7 Další orgány a instituce EU	149
11.7.1 Evropský soudní dvůr	149
11.7.2 Evropská centrální banka	150
11.7.3 Účetní dvůr	150
11.7.4 Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů	150
11.7.5 Parlamenty členských států	150
11.8 Politologické zvláštnosti institucionálního uspořádání Evropské unie	150
11.8.1 Rozdělení pravomocí mezi Evropskou unií a členskými státy	151
11.8.2 Koncepce oboustranné flexibility	152
11.8.3 Občanská iniciativa	152
11.8.4 Komitologie	152
12. KAPITOLA: EXKURS – APLIKOVANÁ ETIKA V POLITICE	157
12.1 Pojetí lidské svobody	158
12.1.1 Právo na život	158
12.1.2 Člověk jako svobodná (a společenská) bytost	159
12.1.3 Čím se člověk nechává vést	160
12.1.4 Zákonné hranice lidské svobody	160
12.1.5 Dobré mravy	161
12.2 Politická vina (odpovědnost)	163
12.2.1 Kriminální odpovědnost (judiciální vina)	164
12.2.2 Politická odpovědnost	164
12.2.3 Morální odpovědnost	164
12.2.4 Metafyzická odpovědnost	165
12.3 Legalita a legitimita moci z hlediska aplikované etiky	165
Glosář	168
Seznam literatury	170
Vzorový test	171